

Datum: 19 april 2018

Betreft: informatie voor gemeenteraadsleden

Investeren in gelijke gezondheidskansen: winst voor meerdere beleidsdomeinen

Beste raadsgriffier,

Is uw nieuwe raad bekend met de sociaal economische gezondheidsverschillen in uw gemeente? En is de raad op de hoogte van de decentralisatie-uitkering GIDS die uw gemeente ontvangt voor de aanpak hiervan? Graag vragen wij u om de onderstaande informatie met uw gemeenteraadsleden te delen en te agenderen als ingekomen stuk bij een raadscommissie of -vergadering.

Investeren in gelijke gezondheidskansen levert winst op voor verschillende gemeentelijke domeinen. De brede aanpak van gezondheidsachterstanden richt zich naast het bevorderen van gezond gedrag op dieperliggende oorzaken zoals gebrek aan werk, armoede, schulden, eenzaamheid en gebrek aan sociale netwerken. Daarbij wordt de energie en motivatie van inwoners zelf benut.

Vanuit Pharos en Platform31 informeren we uw nieuwe gemeenteraad graag over het door het ministerie van VWS gefinancierde programma GIDS (Gezond in de Stad) en het stimuleringsprogramma Gezond in... waar uw gemeente ook de komende vier jaar gebruik van maakt. In de bijlage treft u de brief van voormalig staatssecretaris Van Rijn aan de Tweede Kamer over voortzetting van dit programma tot en met 2021.

Gelijke gezondheidskansen dragen bij aan vitale samenleving

Gemeenten hebben baat bij gezonde en actieve inwoners. Ze participeren meer, zijn zelfredzamer en leveren een grotere bijdrage aan de economie. Niet iedereen is even gezond. Er zijn grote verschillen in levensverwachting tussen hoog en laag opgeleide inwoners (+/- 7 jaar) en deze verschillen zijn nog groter als het gaat om gezonde levensjaren (+/- 19 jaar). Eenzaamheid, armoede, laaggeletterdheid en schuldenproblematiek spelen hierbij een belangrijke rol.

Gezamenlijke ambitie

Vanuit het Rijk is het de gezamenlijke ambitie om verschillen in levensverwachting tussen hoog en laag opgeleide inwoners in 2030 te verminderen dan wel te stabiliseren. Gezondheid draagt immers bij aan een hogere kwaliteit van leven, aan minder (jeugd)zorg, minder armoede en minder uitkeringen. Doelen die bovendien door de Verenigde Naties benoemd zijn binnen de 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (Global Goals).

Investeren in brede aanpak is de sleutel

De gevolgen van gezondheidsverschillen houden niet op bij een mindere kwaliteit van leven en meer gebruik van gezondheidszorg. Het is een proces dat zichzelf versterkt en waarbij oorzaak en gevolg door elkaar lopen. Een slechte gezondheid heeft een belemmerende invloed op opleiding, werk en andere vormen van maatschappelijke participatie. Vele factoren hebben invloed op de gezondheid van mensen met lagere inkomens en een lage opleiding. Bij het werken aan gelijke gezondheidskansen is investeren in een brede aanpak de sleutel.

Bijdragen aan uitdagingen sociaal domein en nieuwe omgevingswet

De afgelopen raadsperiode heeft uw gemeenteraad de nieuwe (zorg)taken op het gebied van werk, jeugd(zorg) van het Rijk overgenomen. Door deze nieuwe taken maakt het sociaal domein een groot deel van de gemeentelijke begroting uit. Het is belangrijk om daar ook in de komende raadsperiode goed op te blijven sturen. Een samenhangende en goed geborgde aanpak van gezondheidsverschillen kan daaraan bijdragen. Ook de nieuwe Omgevingswet biedt hierbij kansen.

Belang van bestuurlijke betrokkenheid

Vele factoren zoals armoede, eenzaamheid, gebrek aan participatie en slechte woonomstandigheden hebben invloed op de gezondheid van mensen met lagere inkomens en een lage opleiding. Bij het werken aan gelijke gezondheidskansen is investeren in een brede aanpak waarbij alle domeinen betrokken zijn daarom van belang. Dit kan uiteindelijk bijdragen aan minder zorgkosten en meer participatie. Gelijke gezondheidskansen verdient daarom een plek in het collegeprogramma. De gemeenteraadsleden spelen een belangrijke rol om dit thema op de agenda te houden. Veel activiteiten zijn opgestart, nu gaat het erom deze met elkaar te verbinden, zodat de aanpak van gezondheidsverschillen in het DNA van uw gemeente komt.

Hoe kan het programma Gezond in... uw gemeente helpen?

Mocht de nieuwe gemeenteraad behoefte hebben aan nadere informatie, dan zijn de Gezond in... adviseurs graag bereid om met de gemeenteraadsleden in gesprek te gaan op basis van wat er lokaal gebeurt. Een mooie gelegenheid hiervoor zou zijn tijdens het inwerkprogramma van de nieuwe raadsleden.

Gemeenteraadsleden die willen weten of alle kansen om gezondheidsverschillen terug te dringen in uw gemeente worden benut, kunnen de check doen op www.gezondin.nu/gemeenteraadsleden

Heeft u vragen dan kunt u contact opnemen met onze adviseurs via info@gezondin.nu of via het algemene telefoonnummer van Pharos: **030 – 234 98 00**.

Met vriendelijke groet,

Daphne Ketelaars
Programmaleider Gezond in...

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Kenmerk
1092304-160830-PG

Uw brief

Bijlage(n)

1

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.*

Datum 23 maart 2017
Betreft Vervolg programma Gezond in de stad (GIDS)

Geachte voorzitter,

Tijdens het Algemeen Overleg Preventiebeleid van 14 december 2016 heb ik uw Kamer toegezegd om in het eerste kwartaal van 2017 een besluit te nemen over het vervolg van het programma Gezond in de Stad (GIDS). Met deze brief informeer ik u hierover.

Achtergrond

Een van de hoofdoelen van het Nationaal Programma Preventie is om de verschillen in levensverwachting tussen hoog en laag opgeleide inwoners in 2030 te verminderen dan wel te stabiliseren. De problematiek van gezondheidsachterstanden is echter complex en hardnekkig. Een lange adem is nodig om te komen tot een goede aanpak voor het verkleinen van gezondheidsachterstanden. Omdat vaak sprake is van complexe problematiek (niet alleen gedrag, maar ook economische omstandigheden, fysieke en sociale leefomgeving en milieu) is er niet één oplossing voor dit vraagstuk maar is een brede aanpak nodig. Het terugdringen van gezondheidsachterstanden vraagt daarmee om een intersectorale aanpak binnen de gemeente. Een betere gezondheid kan soms worden bereikt door aanpak van armoede, schulden, toeleiding naar werk, laaggeletterdheid, schooluitval en eenzaamheid.

Via de decentralisatie-uitkering GIDS worden gemeenten met wijken waarin de grootste gezondheidsachterstanden voorkomen tijdelijk financieel ondersteund bij hun lokale aanpak van gezondheidsachterstanden. Deze uitkering is vanaf 2010 in tranches opgehoogd van € 5 mln. per jaar in 2010 voor 31 gemeenten, naar € 10 mln. in 2014 voor 91 gemeenten, tot € 20 mln. per jaar in 2015 voor 164 gemeenten. Het programma stimuleert gemeenten om lokaal en integraal naar gezondheidsachterstanden te kijken en biedt hiervoor handvatten aan. Op deze manier worden kennis en ervaringen uit zowel binnen- als buitenland gekoppeld aan de dagelijkse lokale beleidspraktijk¹.

---

¹ zie <https://www.gezondin.nu/praktijkvoorbeelden>

Ontwikkelingen tot nu toe

Uit navraag bij de GIDS-gemeenten blijkt dat stappen zijn gezet in de integrale aanpak van gezondheidsachterstanden. Uiteraard zijn er verschillen te zien; Sommige gemeenten zijn al jaren bezig met de aanpak van gezondheidsachterstanden, terwijl andere gemeenten pas sinds de derde tranche (2015) beleid hierop ontwikkelen. Op de volgende aspecten zijn ontwikkelingen zichtbaar:

- Het programma maakt animo, creativiteit en positieve energie los bij lokale partners, ondernemers, vrijwilligersorganisatie, burgers, professionals en wethouders.
- Steeds meer gemeenten hebben met behulp van gebiedsindicatoren² eerst een analyse uitgevoerd alvorens een plan van aanpak te maken. Zij richten zich meer op een samenhangende programmatische aanpak van gezondheidsachterstanden in plaats van in te zetten op losstaande (tijdelijke) projecten.
- Gemeenten hebben burgers, professionals en andere stakeholders betrokken bij het opstellen van doelen, plannen en interventies op basis van uitgevoerde analyses.
- Gemeenten hanteren een praktische koppeling van gezondheid aan het bestrijden van armoede, schulden, laaggeletterdheid, eenzaamheid, participatie en het stimuleren van de fysieke omgeving.
- Gemeenten verbinden hun aanpak meer en meer aan lopende programma's; ook vanuit andere sectoren.
- Gemeenten maken meer en meer gebruik van het binnen het Stimuleringsprogramma ontwikkelde instrumentarium³.

De ondersteuning van gemeenten door Pharos/Platform31 is effectief gebleken. Naast het instrument om betere wijkscans te maken, is er onder andere een checklist (<http://checklistgezondin.nl>) ontwikkeld. Het delen van ervaringen en kennis (via www.gezondin.nu) en het elkaar ontmoeten via studiedagen draagt eveneens bij aan een integrale aanpak door gemeenten. Op die manier vertrouw ik erop dat de olievlekwerking, ook naar de niet-GIDS gemeenten aan kracht wint.

Het programma, en de integrale aanpak van gezondheidsachterstanden, heeft onder gemeenten en wethouders een breed draagvlak en positieve waardering. Het is goed om de energie en aandacht bij gemeenten en hun stakeholders vast te houden en verder uit te bouwen.

Monitoren van resultaten

Ik ben overtuigd van het effect van de GIDS-aanpak en de creativiteit die hiermee binnen gemeenten wordt losgemaakt om gezondheidachterstanden kleiner te maken. Ik besef dat we pas een begin hebben gemaakt en dat dit een aanpak van de lange adem is. Via een jaarlijkse enquête wordt inzicht verkregen hoe gemeenten tot een integrale aanpak komen. De 4-jaarlijkse GGD gezondheidsmonitor geeft zicht op de ontwikkeling van de risicofactoren op lokaal niveau. De informatie die hiermee beschikbaar komt, wordt onder andere ingezet voor de verdere kennisdeling vanuit het ondersteuningsprogramma van Pharos.

---

² Zie <https://www.gezondin.nu/?file=356&m=1454600591&action=file.download>

³ Zie <https://www.gezondin.nu/instrumenten>

Besluit

Ik heb dan ook besloten om het programma GIDS voort te zetten tot en met 2021. Met deze doorlooptijd wordt aangesloten bij het vervolg van het Nationaal Programma Preventie. Het beschikbare bedrag voor de deelnemende gemeenten bedraagt op dit moment € 20 mln. per jaar. Voor de ondersteuning van gemeenten is per jaar een bedrag van € 1 mln. beschikbaar. In de meicirculaire van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties worden de gemeenten nader geïnformeerd.

Kenmerk

1092304-160830-PG

Over de verdere invulling van het stimuleringsprogramma worden gemeenten in de loop van dit jaar geïnformeerd. Hierin worden aspecten als monitoring, sturing en evaluatie meegenomen. De gebiedsindicatoren (Pharos) en de wijkprofielen (RIVM) kunnen daarbij worden gebruikt.

Het bestuurlijke draagvlak en de borging van deze aanpak in de gemeentelijke beleidsplannen is voor mij een belangrijk punt. Over het verloop van het programma wordt u via de voortgangsrapportage van het Nationaal Programma Preventie geïnformeerd.

Hoogachtend,

de Staatssecretaris van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

drs. M.J. van Rijn

Gemeentebestuur Hellendoorn - Lokale aanpak gezondheidsachterstanden in uw gemeente

---

Van: "Info@gezondin.nu" <info@gezondin.nu>
Aan: "Info@gezondin.nu" <info@gezondin.nu>
Datum: 19-4-2018 14:37
Onderwerp: Lokale aanpak gezondheidsachterstanden in uw gemeente
Bijlagen: Gezond in - raadsgriffiers.pdf; kamerbrief-over-vervolg-programma-gezond-in-de-stad-gids.pdf

---

Beste Raadsgriffie,

Bijgaand ontvangt u informatie vanuit het Stimuleringsprogramma Gezond in... Wij willen u vragen om uw gemeenteraad hierover te informeren.

Met vriendelijke groet,

Petra Baars
Secretariaat Gezond in...
[030-2349800](tel:030-2349800) | p.baars@pharos.nl

Arthur van Schendelstraat 620
Postbus 13318 3507 LH Utrecht
T 030 234 98 00

www.pharos.nl – www.gezondin.nu - www.huisarts-migrant.nl - www.lampion.info

Gezondheid en kwaliteit van zorg voor iedereen

 Denk aan het milieu voordat u dit print